

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Instytucja odpowiedzialna za treść informacji: Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Konferencja „Koła Gospodyń Wiejskich jako Kreatorzy Przedsiębiorczości Wiejskiej”

Tytuł wystąpienia: „Komunikacja społeczna i mechanizmy manipulacji przekazu ”

Autor: dr Szymon Sikorski

18 września 2023 r.

w ramach operacji pn. „Projekt edukacyjny dla KGW oraz Kreatorów Przedsiębiorczości Wiejskiej (KPW)”

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

O czym będę mówić?

1. **tu nie ma przypadku**
2. **wywołanie paniki – „posługiwać się przemocą i fałszem”**
3. **przeniesienie winy – budowanie negatywnego wizerunku rolników**
4. **lęk, empatia, korelacja iluzoryczna, społeczny dowód słuszności – to zawsze działa!**
5. **rekomendacje**
6. **zadanie domowe – pomyśl**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

1.1 Tu nie ma przypadku

Teoria atrybucji Fritza Heidera 1958 r.

służy do analizy i tłumaczenia zachowania innych osób. Wskazuje również sposób wyjaśnienia wydarzeń życiowych. Heider uważał, że mamy tendencję do przypisywania zachowań innych ludzi do jednej z dwóch sfer:

- przyczyn wewnętrznych (cechy osobowości, inteligencja, motywacja etc.),
- przyczyn zewnętrznych (szczęście, działanie stron trzecich etc.) **Sukcesy** przypisujemy sobie – **porażki** innym.

Nassim Nicholas Taleb 2007 r.

Teoria „czarnego łabędzia” – to wystąpienie zdarzenia, którego się nikt nie spodziewał. (Putin 24 II 2022 r. zaskoczył świat?)

Taleb wyróżnił trzy właściwości czarnych łabędzi:

- są one nietypowe w tym sensie, że prawdopodobieństwo ich wystąpienia jest daleko poza zakresem normalnych oczekiwań,
- kiedy się pojawiają, wywołują znaczące skutki,
- po ich wystąpieniu mamy tendencję do szukania prostych wyjaśnień ich pojawienia się – co nazywamy retrospektywną przewidywalnością.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

1.2 Tu nie ma przypadku

Strategia Antonio Gramsciego 1971 r.

polem bitwy nie są bezpośrednio stosunki własnościowe, lecz sfera ludzkiej świadomości oraz sfera kultury.

Metoda oddziaływania na masy opiera się o trzy elementy:

- państwowy monopol edukacyjny – widzimy obniżający się poziom kształcenia i oderwanie od autorytetów. **Omówię poniżej.**
- media – bazujące na skojarzeniach i gotowych schematach („Człowiek staje się maszyną do przeżywania” – „Po piśmie” – Jacek Dukaj [2019]).
- przemysł rozrywkowy – bazujący na instynktach, głównie na lęku i popędach seksualnych oraz „przebodźcowaniu jednostki” – „Zaburzony umysł” Eric Kandel [2020]. „The war on the West” Douglas Murray [2022],

Michele Wucker 2016 r.

w styczniu 2013 roku na Światowym Forum Ekonomicznym w Davos zaprezentowała teorię „szarego nosorożca”.

„szare nosorożce są wysoce prawdopodobnymi oraz wysoce wpływowymi, zaniedbanymi zagrożeniami”.

„Szary nosorożec: jak rozpoznać i działać w obliczu oczywistych zagrożeń, które ignorujemy” [2016].

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

1.3 Tu nie ma przypadku

marzec 2020 r. Polskie Radio Czwórka

Naukowcy z Centrum Badań Ekonomicznych Ragnara Frischa w Norwegii wzięli pod lupę 730 tysięcy testów IQ, które rozwiązyali norwescy mężczyźni w wieku 18–19 lat. Jak pokazała analiza u ludzi urodzonych po 1975 roku IQ zaczęło się obniżać nawet o 7 punktów na pokolenie.

styczeń 2021 r. „Dziennik Gazeta Prawna”

„Nauczyciele w jednej ze szkół w Goeteborgu nie poprawiają uczniom błędów w równaniach matematycznych, aby „nie zniechęcać dzieci”.

luty 2021 r. „bezpprawnik.pl”

„Departament Edukacji w Oregonie sugerował, by nauczyciele odbyli zajęcia poświęcone działaniom, które wykluczają rasizm w matematyce. Według pomysłodawców projektu zmuszenie uczniów do pokazywania poprawnych wyników rozwiązań matematycznych umacnia kulturę dominacji białych nad innymi rasami”.

czerwiec 2023 r. Sąd Najwyższy USA

wydał wyrok który zakończył realizowaną od kilku dekad „akcję afirmatywną”, przyznającą dodatkowe punkty w rekrutacji dla czarnoskórych, latynoskich i indiańskich studentów. Postępowanie uniwersytetów Harvarda i Karoliny Północnej uznano za niezgodne z 14. poprawką do konstytucji USA, gwarantującą równość wszystkich obywateli.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

2.1 Wywołanie paniki – posługiwać się przemocą i fałszem”

„Media (...) jest to najostrzejsza i najpotężniejsza broń naszej partii (...) mówię otwarcie powinniśmy się posługiwać przemocą i fałszem”

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

2.2 Wywołanie paniki – „posługiwać się przemocą i fałszem”

paliwa ok. 507 tys. (0,34 s), **BRAK**, 4 stycznia 2022 r. „autoswiat.pl”, „Bild”
paliwa ok. 507 tys. (0,34 s), **10 zł/ L**, 5 stycznia 2023 r. „Rzeczpospolita”
papier toaletowy ok. 62 tys. (0,36 s), **BRAK**, 29 stycznia 2022 r. „BusinessInsider.pl”
spekulacja VAT ok. 37 tys. (0,36 s), **0%**, 4 lutego 2022 r., „Infor.pl”
olej ok. 292 tys. (0,31 s), **BRAK**, 15 marca 2022 r. „InteriaBiznes.pl”
cukier ok. 7,6 mln (0,46 s), **10 zł/kg**, 19 lipca 2022 r. „portalspozyczy.pl”
ocet ok. 74 tys. (0,46 s), **BRAK**, 28 lipca 2022 r. „BusinessInsider.pl”
mleko ok. 300 tys. (0,37 s), **BRAK**, 10 sierpnia 2022 r. „Rzeczpospolita”
chleb ok. 340 tys. (0,34 s), **BRAK**, 10 sierpnia 2022 r. „BusinessInsider.pl”
sól drogowa ok. 136 tys. (0,4 s), **BRAK**, 13 września 2022 r. „TVN24 Biznes”
jajka ok. 250 tys. (0,32 s), **CENA**, 27 stycznia 2023 r. „BusinessInsider.pl”
węgiel ok. 450 tys. (0,32 s), **BRAK**, 6 październik 2022 r. „money.pl”
majonez ok. 52 tys. (0,47 s), **CENA**, 7 marca 2023 r. „money.pl”
masło ok. 14 tys. (0,36 s), **CENA**, 26 maja 2022 r. „money.pl”
cebula ok. 27 tys. (0,36 s), **CENA**, 12 marca 2023 r. „TVN24Biznes”

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

3.1 Przeniesienie winy – budowanie negatywnego wizerunku rolników

Rolnictwo jest nieekologiczne:

- marnotrawstwo wody (-30% przez 30 lat),
- emituje gazy cieplarniane – głównie metan,
- rolnicy to bogaci ludzie, bo kupują maszyny za miliony.

Wyjaśnienie

- klimatyzm, nie mamy planety „B”,
- tradycyjne rolnictwo to przeżytek, dowód zacofania.

Atrybucja

- tradycyjny konsument to morderca, (grafika Jo Frederiks)
- powstaje moda na nowe potrzeby, humanizacja zwierząt, (Yuval Harari), psiecko, sztuczne mięso, przetwarzanie robaków. (śląd węglowy syntetycznego mięsa)

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

4.1 Lęk, empatia, korelacja iluzoryczna, społeczny dowód słuszności – to zawsze działa!

Lęk - metoda ta jest trzyetapowa.

1. na początku bazuje na wywołaniu u odbiorcy poczucia bezradności wobec dziejących się wydarzeń.
  2. następnie pojawia się lęk, lecz nie jest to koniec oddziaływania.
  3. elementem utrwalającym, jest wskazanie nieokreślonego podmiotu zbiorowego jako winowajcy.
- W metodzie tej nie wskazuje się rozwiązań. **„Ubój chorych krów – afera mięsna” 2019 r.**

Empatia

Używając słów odnoszących się do uczuć: bólu, miłości, związku matki z dzieckiem, przekaz ma wzbudzić u słuchacza zaangażowanie moralne, które warunkuje późniejsze fizyczne działanie. **„Krowy są gwałcone, żeby zostać zapłodnione, żeby mogły urodzić, żeby mogły dawać mleko”.**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

4.2 Lęk, empatia, korelacja iluzoryczna, społeczny dowód słuszności – to zawsze działa!

Korelacja iluzoryczna

To połączenie obrazu i skojarzeń, przy czym dominuje tu myślenie schematyczne. Ta technika bazuje na założeniu, że: „obraz mówi więcej niż tysiąc słów”. Dlatego często w relacjach z wypadków komunikacyjnych z udziałem dzieci kadrowany bywa obraz uszkodzonej maskotki.

Spoleczny dowód słuszności

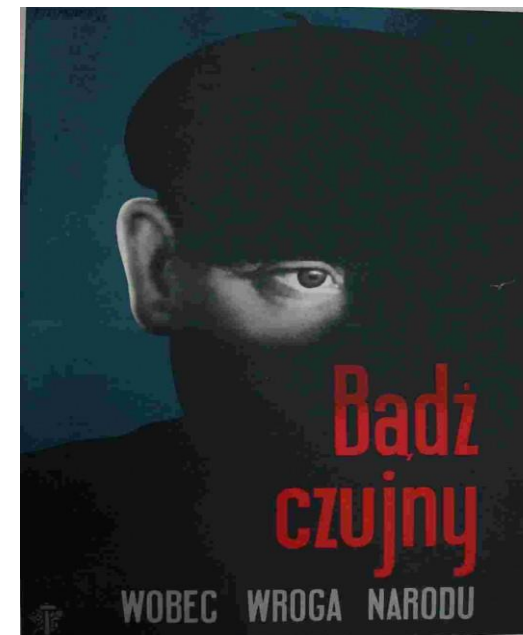
Technika ta polega na pokazywaniu akceptowanych zachowań znanych ludzi, jako wzoru do naśladowania. Ma to na celu wywołanie u odbiorcy przekonania, że skoro osoby cieszące się autorytetem postępują w określony sposób, to znaczy, iż jest ono właściwe. Naśladowanie ich zachowań z automatu włącza odbiorcę – naśladowcę do elity.

W przypadku żywności ma to także zastosowanie do sieci sklepów i produktów. Kucharz Okrasa promujący sieć handlową pozycjonuje markę i konkretne produkty, jako te zalecane przez profesjonalistów.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

4.3 Lęk, empatia, korelacja iluzoryczna, społeczny dowód słuszności – to zawsze działa!

<https://www.antyradio.pl/news/Artystka-wzbudzila-kontrowersje-grafika-z-krowami-w-obzowych-pasiakach-Chciala-zwrocic-uwage-na-cierpienie-zwierzat-38539>

<https://www.google.com/search?client=firefox-b->

[d&sca_esv=564367827&q=koszulka+jestem+dzikiem&tbm=isch&source=lnms&sa=X&ved=2ahUKEwjRrruc8qKBAXVKERAIHQ2CBbEQ0pQJegQIDRAB&biw=1366&bih=615&dpr=1#imgrc=3_6a3r2M8IkL9M](https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&sca_esv=564367827&q=koszulka+jestem+dzikiem&tbm=isch&source=lnms&sa=X&ved=2ahUKEwjRrruc8qKBAXVKERAIHQ2CBbEQ0pQJegQIDRAB&biw=1366&bih=615&dpr=1#imgrc=3_6a3r2M8IkL9M)

Tadeusz Trepkowski, „Bądź czujny wobec wroga narodu” 1953, <https://zacheta.art.pl/pl/kolekcja/katalog/tadeusz-trepkowski-badz-czujny-wobec-wroga-narodu-1953-plak>

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

5.1 Rekomendacje

- **nie ograniczać się wyłącznie do tłumaczenia rzeczywistości, zacząć budować wyprzedzający przekaz adresowany do ludzi młodych, silniej wejść w świat wirtualny,**
- **uatrakcyjnić przekaz w mediach tradycyjnych,**
- **powrócić do idei zrzeszania się rolników,**
- **konsekwentnie egzekwować na drodze prawnej pomówienia i fałszywe oskarżenia,**
- **w sklepach na produktach umieścić cenę (Fair Trade), jaką rolnik otrzymuje za jednostkę towaru: kg, tonę, litr,**
- **budować konsumencki patriotyzm lokalny,**
- **tłumaczyć i ograniczać skalę marnotrawstwa żywności.**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Zadanie domowe – pomyśl

„Sieć” film z roku 1976

„Nie muszę ci mówić, że jest źle – bo jest depresja. Wiemy, że powietrze nie nadaje się do oddychania. Nasze jedzenie nie nadaje się do jedzenia. Siedzimy oglądając głupie programy w TV, a jakiś prezenter mówi nam, że dzisiaj było 15 zabójstw i 65 aktów przemocy – bez emocji – tak jakby to było normalne. Widzimy, że dzieje się gorzej niż źle. Ze strachu siedzimy w domu i powoli świat w którym żyjemy staje się mniejszy.

I jedyne co robimy, to mówimy: proszę zostawcie mnie w spokoju, zostawcie mnie w moim pokoju. Pozwólcie mi mieć mój toster, TV, moje wypasione radio, a ja będę siedział cicho ... a tymczasem telewizja wysycona jest wszystkim co ogłupia, mówią nam jak wychowywać dzieci, co jeść, w co się ubierać, co myśleć. To jest ułuda”.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Dziękuję za uwagę

dr Szymon Sikorski

pełnomocnik – asystent Rektora Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

szymon.sikorski@urk.edu.pl

Odwiedź portal KSOW – <https://ksow.pl>

Zostań partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

